

Asia: VN/1245/2021

Lausuntopyyntö hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi terveydensuojelulain muuttamisesta sekä eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Yleiset huomiot hallituksen esityksestä

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

-

Huomiot esityksen taustasta, tavoitteista ja nykytilan kuvauksesta: jaksot 1 - 3

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

-

Huomiot esityksen nykytilan kuvauksesta ja vaikutuksista: jakso 4

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

-

Yleiset huomiot terveydensuojelulaista

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

-

Terveydensuojelulaki 16 § Soveltamisala

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

-

Teveydensuojelulaki 16 a § Määritelmät

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

-

Terveydensuojelulaki 17 § Yleiset laatuvaatimukset

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

-

Terveydensuojelulaki 17 a § Laatuvaatimuksista poikkeaminen

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

-

Terveydensuojelulaki 17 b § Vedentuotantoketjussa käytettävät kemikaalit, materiaalit ja tuotteet

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

-

Terveydensuojelulaki 18 § Talousvettä toimittavan laitoksen toiminnan hyväksyminen

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

-

Terveydensuojelulaki 18 a § Ilmoitusvelvollisuus vedenjakelualueesta

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

-

Terveydensuojelulaki 19 § Riskiperusteisen lähestymistavan yleiset periaatteet

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

-

Terveydensuojelulaki 19 a § Talousveden toimitusjärjestelmän riskienhallinta

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

-

Terveydensuojelulaki 19 b § Talousveden toimitusjärjestelmän riskienhallinta

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

-

Terveydensuojelulaki 19 c § Ensisijaisten tilojen vesilaitteistojen riskienhallinta

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

-

Terveydensuojelulaki 20 § Talousveden laadun valvonta ja tiedottaminen

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

-

Terveydensuojelulaki 20 a § Talousveden välityksellä leviävän epidemian tai muun terveyshaitan ehkäiseminen

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

-

Terveydensuojelulaki 21 § Tietokokonaisuudet

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

-

Terveydensuojelulaki 47 § Viranomaisen oikeus saada ja luovuttaa tietoja

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

Lain 47 §:ssä säädettäisiin viranomaisen oikeudesta saada ja luovuttaa tietoja. Pykäläluonnoksen 1 momentin mukaan tiedonsaantioikeus olisi ”Tässä laissa tarkoitetuilla viranomaisilla, asiantuntijavirastoilla ja asiantuntija- ja tutkimuslaitoksilla”. Tietojensaantioikeus henkilötietojen osalta rajoittuisi vain valvonnan kannalta välttämättömiin tietoihin.

Esitysluonnoksen säätämisyjärjestysperusteluissa on tunnistettu asianmukaisesti, että kyseistä säännöstä on arvioitava perustuslain 10 §:n 1 momentissa säädetyn yksityiselämän ja henkilötietojen suojan näkökulmasta. Säätämisyjärjestysperusteluissa selostetaan perustuslakivaliokunnan lausuntokäytäntöä viranomaisten tiedonsaantioikeudesta. Perusteluissa on huomioitu, että valiokunta ei ole lausuntokäytännössään pitänyt hyvin väljiä ja yksilöimättömiä tiedonsaantioikeuksia perustuslain kannalta mahdollisina edes silloin, kun ne on sidottu välttämättömyyskriteeriin. Vaikuttaa kuitenkin siltä, että perustuslakivaliokunnan tulkintalinjauksia ei ole sovellettu säännösluonnoksen sisältöön. Tämä arviointi olisi syytä tehdä, vaikka lähtökohdiltaan vaikuttaisi, että sääntely täyttäisi perustuslakivaliokunnan sille asettamat vaatimukset.

Terveydensuojelulaki 49 a § Tutkimuslaboratoriot

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

-

Terveydensuojelulaki 49 b § Tutkimuslaboratorioiden valvonta

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

Lain 49 b §:n 3 momenttiin tehtäisiin teknisluonteinen muutos, eli viittaus kumottuun henkilötietolakiin muutettaisiin viittaukseksi tietosuojalakiin. Kaavaillon 3 momentin mukaan ”Henkilötietojen keräämisestä ja tallentamisesta sekä rekisteriin tallennettujen tietojen käyttämisestä säädetään tietosuojalaissa (1050/2018) ja viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999).

Ensinnäkin voidaan todeta, että pääsäännön mukaan yleislakeihin ei viitata, jollei niistä poiketa (ks. Lainkirjoittajan opas, 12.2.1 kohta). Mikäli viittaus kuitenkin katsottaisiin aiheelliseksi, tulee vanhentunut viittaus henkilötietolakiin korvata viittauksella EU:n yleiseen tietosuoja-asetukseen (2016/679) ja tietosuojalakiin, joka täydentää asetusta tietyiltä osin. Toisekseen pykäläluonnosta on välttämätöntä korjata sen osalta, että henkilötietojen keräämisestä ja tallentamisesta sekä rekisteriin tallennettujen tietojen käyttämisestä säädettäisiin julkisuuslaissa. Näin ei ole, vaan julkisuuslaki on viranomaisten asiakirjojen julkisuutta ja salassapitoa koskeva yleislaki.

Terveydensuojelulain liite

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

-

Yleiset huomiot vesihuoltolaista

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

-

Vesihuoltolaki 3 § Määritelmät

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

-

Vesihuoltolaki 4 § Viranomaiset

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

-

Vesihuoltolaki 15 § Vesihuoltolaitoksen selvilläolo- ja tarkkailuvelvollisuus

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

-

Vesihuoltolaki 16 § Tiedottamisvelvollisuus

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

-

Vesihuoltolaki 16 a § Asiakirjojen julkisuus

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

-

Vesihuoltolaki 20 d § Vesihuollon tietojärjestelmä

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

-

Ympäristönsuojelulaki 222 § Ympäristönsuojelun tietojärjestelmä

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

Lain 222 §:n 3 momentissa säädettäisiin voimassa olevan säännöksen tapaan rekisterinpitäjyydestä. Momenttiin tehtäisiin teknisluonteinen muutos korvaamalla viittaus kumottuun henkilötietolakiin viittauksella EU:n yleiseen tietosuoja-asetukseen ja kansalliseen tietosuojalakiin. Säännösluonnoksen mukaan pykälän 2 momentissa tarkoitetut ylläpitäjät ovat myös tietosuoja-asetuksen ja tietosuojalain mukaisia rekisterinpitäjiä tallentamiensa tietojen osalta.

Pykäläluonnoksen yksityiskohtaisten perustelujen mukaan tässä tapauksessa, kun ”useat viranomaiset käsittelevät tietojärjestelmien sisältämiä henkilötietoja lain soveltamisalaan kuuluvina yleisen tietosuoja-asetuksen mukaisina rekisterinpitäjinä, heidän voitaisiin katsoa toimivan kaikkien yhteisrekisterinpitäjinä tietosuoja-asetuksen 26 artiklan nojalla. Vaikka viranomaiset toimisivat yhteisrekisterinpitäjinä, ne ovat kuitenkin viranomaisten erillisyyssperiaatteen mukaisesti toisiinsa nähden itsenäisiä. Kukin rekisterinpitäjä vastaisi oman tietojärjestelmän, rekisterin tai tiedoston osalta tietosuoja-asetuksessa rekisterinpitäjälle asetetuista vaatimuksista.”

Yhteisrekisterinpitäjyydestä säädetään EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen 26 artiklassa. Artiklan 1 kohdan mukaan yhteisrekisterinpitäjien on keskinäisellä järjestelyllä läpinäkyvällä tavalla määriteltävä kunkin yhteisrekisterinpitäjän vastuualueet asetuksen mukaisten velvoitteiden noudattamiseksi. Edelleen artiklan 1 kohdasta käy ilmi, että rekisterinpitäjien vastuualueista voi säätää myös jäsenvaltion lainsäädännössä.

Artiklan 2 kohdan mukaan 1 kohdassa tarkoitettusta järjestelystä on käytävä asianmukaisesti ilmi yhteisten rekisterinpitäjien todelliset roolit ja suhteet rekisteröityihin nähden ja että järjestelyn keskeisten osien on oltava rekisteröidyn saatavilla. Keskeisimpien yhteisrekisterinpitäjien vastuiden

määrittely laissa ei poista tarvetta määritellä yksityiskohtaisia vastuita erikseen, jos laissa ei määritellä kaikkien tietosuojasetuksen vastuiden jakoa.

Esitysluonnoksen 222 §:n 3 momentissa ei säädettäisi nimenomaisesti yhteisrekisterinpitäjyydestä, vaan säännöksen mukaan kyse on rekisterinpitäjistä. Säännöksestä tai sen perusteluista ei myöskään käy ilmi, miten EU:n yleisen tietosuojasetuksen 26 artiklassa tarkoitettu yhteisrekisterinpitäjien vastusteiden määrittely on toteutettu tai miten se toteutettaisiin. Sen sijaan säännöksen perusteluissa todetaan, että kukin rekisterinpitäjä vastaisi rekisterinpitäjälle asetetuista vaatimuksista.

Esitysluonnoksen jatkovalmistelussa tulee näin ollen arvioida tarkasti, onko 222 §:ssä tarkoitettussa tilanteessa kyse yhteisrekisterinpitäjyydestä vai siitä, että usea viranomainen vastaa rekisterinpitäjänä järjestelmään tallentamistaan tiedoista erillisinä rekisterinpitäjinä, eivätkä täten yhteisrekisterinpitäjinä (ks. erityisesti hallintovaliokunnan mietintö HaVM 10/2020 vp hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi henkilötietojen käsittelystä maahanmuuttohallinnossa). Esitystä on välttämätöntä selkeyttää tältä osin.

Toisekseen jatkovalmistelussa tulee arvioida 222 §:n 3 momenttiin kaavaillun informatiivisen viittauksen tarpeellisuus (ks. Lainkirjoittajan opas, 12.2.1 kohta). Joka tapauksessa viittaus tietosuojalakiin on poistettava, koska rekisterinpitäjyydestä ei siinä säännellä.

Esitysluonnoksen 222 §:n 4 momentissa säädettävän tiedonsaantioikeuden osalta viitataan edellä terveydensuojelulain 47 §:n osalta lausuttuun.

Markkinavalvontalaki 1 § Soveltamisala

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

-

Saurio Jassi
Tietosuojavaltuutetun toimisto - Apulaistietosuojavaltuutettu Heljä-Tuulia
Pihamaa